

Philips Pensioenfonds

Informatie duurzaamheidsrisico's

Informatie duurzaamheidsrisico's

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Informatie over duurzaamheidsrisico's - SFDR artikel 3 en 6

Introductie

We nemen informatie over duurzaamheid mee in het beleggingsproces om een optimaal rendement tegen een aanvaardbaar risico te genereren. Ontwikkelingen op ecologisch, sociaal of governance (ESG) gebied kunnen zich vertalen in risico's die een negatief effect op de waarde van beleggingen kunnen veroorzaken. Of het effect van dergelijke ontwikkelingen positief of negatief is, hangt af van specifieke eigenschappen van beleggingen. Bij ecologische aspecten kan bijvoorbeeld gedacht worden aan klimaatverandering of schaarste aan natuurlijke hulpbronnen. Voorbeelden van sociale aspecten zijn arbeidsverhoudingen en relaties met lokale gemeenschappen. Governance heeft betrekking op aandeelhoudersrechten, bedrijfsethiek, diversiteit en beloning van bestuurders.

Welke duurzaamheidsrisico's relevant zijn en wat de gevolgen zijn voor de waarde van beleggingen is met name afhankelijk van waarin wordt belegd en in welke mate de mogelijke gevolgen zijn verwerkt in de prijs van de beleggingen. Bij beleggingen in ondernemingen kunnen zich andere duurzaamheidsrisico's voordoen dan bij beleggingen in landen (overheden), of vastgoed. Daarnaast zijn specifieke kenmerken relevant zoals de sector waar de onderneming toe behoort of de regio waarin een land zich bevindt. Onderstaand wordt een beschrijving gegeven van de verschillende duurzaamheidsrisico's en de impact op de beleggingen van het Pensioenfonds.

A. Duurzaamheidsrisico's en gevolgen voor beleggingen

Een duurzaamheidsrisico dat het Pensioenfonds heeft geïdentificeerd zijn ecologische risico's die voortkomen uit klimaatverandering. Deze zijn onder te verdelen in transitierisico's en fysieke risico's. Naar verwachting wordt steeds meer energie duurzaam opgewekt en blijven overheden inzetten op de afbouw van het gebruik van fossiele energiebronnen. Die transitie kan (onverwacht) sneller of langzamer gaan dan is geprijsd in financiële markten waardoor de waarde van sommige beleggingen kan veranderen. Daarnaast identificeert het Fonds ook andere duurzaamheidsrisico's, deze komen voort uit Ecologische, Sociale en/of Governance aspecten (ESG-aspecten). Hierna geven we een aantal voorbeelden die we hebben opgedeeld in risico's voor de onderstaande categorieën:

1. Bedrijven waar we in beleggen via aandelen, obligaties en leningen
2. Landen (overheden) waarvan we staatsobligaties kopen
3. Vastgoed waar we in beleggen via aandelen en fondsen, en waar we hypotheek op nemen (woningen in Nederland)

1. Bedrijven

Een voorbeeld van een ecologisch risico is klimaatverandering. Bedrijven die veel (fossiele) energie gebruiken (zoals staalproducenten) of die producten maken die veel fossiele energie gebruiken (zoals sommige vervoersmiddelen) worden mogelijk negatief geraakt door deze transitie als ze niet tijdig hun producten of productieprocessen aanpassen. Dit wordt het transitierisico genoemd. Door klimaatverandering ontstaan er bovendien fysieke risico's voor sommige bedrijven. Bedrijven met fabrieken op kwetsbare plekken kunnen door een grotere kans op extreme weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering bijvoorbeeld negatief geraakt worden als fabrieken gedurende korte of lange tijd niet operationeel zijn.

Een voorbeeld van een sociaal risico is wanneer een bedrijf negatief in het nieuws komt vanwege een arbeidskwestie, met een verslechtering van de reputatie tot gevolg. Hierbij kan worden gedacht aan berichtgeving over de slechte arbeidsomstandigheden waaronder producten van een bedrijf worden gemaakt, het ontbreken van de mogelijkheid tot het oprichten van een vakbond of onveilige werkomstandigheden in fabrieken.

Een voorbeeld van governance risico is als er onvoldoende controle plaatsvindt binnen een bedrijf op het bestuur van het bedrijf. Onvoldoende controle vergroot de kans op slechte of frauduleuze beslissingen die niet stroken met het belang van het bedrijf en het Pensioenfonds als belegger.

2. Landen (overheden)

Ook beleggingen in landen kunnen negatief beïnvloed worden door duurzaamheidsrisico's. De blootstelling van een land aan klimaatrisico's kan de economie van dat land beïnvloeden. De toenemende schommelingen en extremen van het weer kunnen negatieve gevolgen hebben op bijvoorbeeld de infrastructuur, de landbouw, het toerisme en de watervoorziening. Dit heeft mogelijk materiële economische gevolgen voor de nationale economieën. Hiermee kan de realisatie van klimaatrisico's een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties.

Sociale factoren kunnen ook relevant zijn vanwege het belang van menselijk kapitaal voor economische groei. Onderwerpen zoals de samenstelling van de beroepsbevolking, opleiding, gezondheid en economisch welzijn zijn belangrijk voor economische groei.

Goede governance (bestuur) is ook relevant voor landen. De politieke stabiliteit, de doeltreffendheid van de regering en de regelgeving, de institutionele kracht, de mate van corruptie en de rechtsstaat van een land kunnen hun economische aantrekkelijkheid beïnvloeden en zijn vaak bepalend voor de economische welvaart van een land op de lange termijn. Zo kan een verslechtering van sociale en governance-karakteristieken van een land een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties.

3. Vastgoed en hypotheke

Het Pensioenfonds belegt ook in vastgoed waar specifieke duurzaamheidsrisico's relevant zijn. Vastgoed kan te maken hebben met ecologische transitierisico's waarbij op basis van

toenemende wet- en regelgeving aanvullende eisen kunnen worden gesteld aan bijvoorbeeld het energieverbruik van vastgoed. Dit soort ontwikkelingen kan gevolgen hebben voor de waarde van de vastgoedbelegging en kan leiden tot kosten om het vastgoed te verduurzamen. Daarnaast kunnen op de lange en korte termijn ecologische fysieke risico's verwezenlijken als gevolg van klimaatverandering. Vastgoed zal in bepaalde gebieden schade ondervinden wanneer extreme weersgebeurtenissen zoals hitte of geleidelijke ontwikkelingen zoals de stijging van de zeespiegel zich voordoen. Sociale risico's zijn onder andere relevant bij de verhuur van woningen en kantoren. Het onvoldoende behartigen van huurdersbelangen, zoals achterstallig onderhoud in woningen, kan leiden tot een lage huurderstevredenheid of negatieve aandacht in het nieuws. Woningen kunnen hierdoor minder aantrekkelijk zijn voor huurders wat leidt tot lagere huuropbrengsten.

Beleggingen in hypotheek op Nederlandse woningen kunnen ook geraakt worden door klimaatverandering, bijvoorbeeld als woningen minder waard worden door problemen met de fundering omdat de bodem droger of juist natter wordt. Of in gebieden waar de kans op overstromingen toeneemt kan dit de waarde van huizen negatief beïnvloeden.

B. Het verwachte effect van duurzaamheidsrisico's op het rendement

Lagere waarderingen van aandelen, obligaties en vastgoed kunnen zorgen voor een daling van het rendement van de beleggingsportefeuille. Dit kan zorgen voor een lagere toekomstige pensioenuitkering. Het Pensioenfonds zet zich daarom in om de relevante duurzaamheidsrisico's op het rendement te identificeren en waar nodig te beperken. Om die reden houden we rekening met ESG-aspecten bij beleggingsbeslissingen, net zoals we rekening houden met overige risico's en factoren zoals omzetgroei en kosten bij een bedrijf. Dat betekent dat wordt gekeken in hoeverre deze factoren zijn geprijsd in de waarde van een belegging en of dit een belegging onaantrekkelijk danwel aantrekkelijk maakt vanuit het oogpunt van rendement en risico.

Over het algemeen zijn ESG-aspecten vaak minder makkelijk in cijfers uit te drukken en op langere termijn relevant. Op basis van academisch onderzoek en onze eigen ervaringen zijn wij ervan overtuigd dat ESG-aspecten van invloed zijn op het risico en rendement van de beleggingen. Daarom nemen wij duurzaamheidsrisico's mee in de beleggingsketen. Per evaluatie van een beleggingscategorie maken we een inschatting van de potentiële financiële impact van de grootste duurzaamheidsrisico's en kansen. Dat doen we op zijn minst voor de duurzaamheidsrisico's die wij als systematisch classificeren. Vervolgens bekijken we of beheersing van die risico's gewenst en mogelijk is.

Hieronder is verder beschreven hoe hier invulling aan wordt gegeven.

C. De wijze waarop duurzaamheidsrisico's worden meegenomen bij beleggingsbeslissingen (beheersing)

Door middel van de uitvoering van ons beleid voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) heeft de totale beleggingsportefeuille minder blootstelling aan duurzaamheidsrisico's dan zonder het MVB-beleid. Zo sluiten we bijvoorbeeld beleggingen uit die een groot deel van de omzet behalen uit kolenergie omdat dat niet past bij de door het Fonds gekozen speerpunten (SDGs 3, 11, 12 en 13) Dit betekent tegelijkertijd dat onze portefeuille niet direct geraakt wordt als kolencentrales bijvoorbeeld gesloten worden door een regering, waardoor we dat duurzaamheidsrisico niet lopen. Naast deze indirecte manier waarop we duurzaamheidsrisico's beheersen worden deze risico's ook direct meegewogen net zoals we dat doen voor andere relevante risico's. Hieronder vatten we samen hoe we indirect en direct de duurzaamheidsrisico's beheersen.

- Ondernemingen en landen worden uitgesloten wanneer de beoordeling van ESG-aspecten in het land slecht is en op basis van sancties van de EU en/of de VN volgens het uitsluitingsbeleid van het Pensioenfonds.
- We willen de portefeuille meer in lijn brengen met een selectie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs). Dat doen we gradueel, de ene beleggingscategorie na de andere. Bijkomend effect daarvan is dat er minder blootstelling is aan duurzaamheidsrisico's waar we SDGs meenemen in de keuzes voor beleggingen.
- Bij beleggingsbeslissingen wordt ook direct rekening gehouden met ESG-aspecten, net zoals we rekening houden met overige risico's en factoren zoals omzetgroei en kosten bij een bedrijf. Dat betekent dat wordt gekeken in hoeverre deze factoren zijn geprijsd in de waarde van een bedrijf of bedrijfs-/staatslening en of dat een belegging onaantrekkelijk dan wel aantrekkelijk maakt uit het oogpunt van rendement en risico. Op strategisch niveau beoordelen we per beleggingscategorie de potentiële financiële impact van de grootste duurzaamheidsrisico's en kansen. Vervolgens bekijken we of beheersing van die risico's gewenst en mogelijk is. Op het niveau van de selectie van individuele beleggingen die worden gedaan door vermogensbeheerders, beoordelen we hoe deze partijen duurzaamheidsrisico's beheersen en hanteren hiervoor minimale standaarden.
- Stewardship activiteiten, met name engagement en stemmen:
  - Engagement betekent dat er een dialoog aangegaan wordt met bedrijven waarin het Fonds belegt met als doel om eraan bij te dragen de waarde van de beleggingen te beschermen en waar mogelijk te verhogen. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan duurzaamheidsrisico's. Dialoog kan een positief effect hebben op de waarde van de beleggingen als die eraan bijdraagt dat het bedrijf op een efficiënte manier duurzaamheidsrisico's beperkt. Ook kunnen risico's worden beperkt door ondernemingen te stimuleren maatregelen te nemen om schendingen van internationale afspraken over verantwoord ondernemen te voorkomen.
  - Bij het uitoefenen van stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen besteedt het Pensioenfonds aandacht aan duurzaamheidsonderwerpen. Hoe dat gedaan wordt ligt in het verlengde van de engagement activiteiten. Dat wil zeggen dat er bij het stemmen rekening gehouden wordt met de onderwerpen van de dialoog. Zo

hebben we bijvoorbeeld tegen herbenoeming van bestuurders gestemd bij bedrijven die de risico's als gevolg van klimaatverandering onvoldoende beheersen.

Bovengenoemde maatregelen worden doorgevoerd in de portefeuille. Hoe we dat doen is afhankelijk van de beleggingscategorie en of we in die categorie actief of passief beleggen:

- Een gedeelte van de beleggingen wordt passief beheerd, hiervoor wordt een benchmark geselecteerd die een vermogensbeheerder nauwkeurig repliceert in een beleggingsportefeuille. De integratie van duurzaamheidsrisico's bestaat in dat geval uit het beoordelen van ESG-risico's voor de benchmark en als nodig het doorvoeren van aanpassingen in die benchmark. Denk daarbij aan het uitsluiten van bepaalde beleggingen of het toekennen van een lager gewicht. Voor aandelen wordt bijvoorbeeld een benchmark gevolgd op basis waarvan meer belegd wordt in ondernemingen die met hun producten of diensten (deels) bijdragen aan duurzame ontwikkelingsdoelen. Met deze benchmark worden bepaalde bedrijven uitgesloten die niet (deels) bijdragen aan duurzame ontwikkelingsdoelen. Deze benchmark is geselecteerd om aan te sluiten bij de door deelnemers ondersteunde speerpunten (SDGs 3, 11, 12 en 13) en een bijkomend effect is dat er minder blootstelling is aan ondernemingen met duurzaamheidsrisico's zoals een hoge CO2 uitstoot voor het genereren van omzet.
- Bij de selectie van actieve vermogensbeheerders (oftewel actieve managers) wordt gekeken naar de expertise op het beheersen van duurzaamheidsrisico's en het uitvoeren van stewardship activiteiten. BlackRock en Cambridge beoordelen dit en brengen hierover verslag uit aan het Fonds met een score. We hanteren minimale vereisten waaraan managers moeten voldoen, de scores van Blackrock en Cambridge moeten voldoende zijn. Onze vermogensbeheerders van actief beheerde mandaten beoordelen hoofdzakelijk risico's en kansen ten opzichte van de benchmarks die we hanteren. Dat nemen de vermogensbeheerders mee bij het selecteren van beleggingen, op die manier nemen ze ESG-risico's en -kansen mee in het beleggingsproces. De precieze aanpak verschilt per vermogensbeheerder. De vermogensbeheerders rapporteren aan Philips Pensioenfonds over het gebruik van ESG-informatie bij het selecteren van beleggingen. Deze informatie wordt gebruikt bij de monitoring van de actieve managers.
- Stewardship activiteiten voeren we uit bij beleggingen in bedrijven en vastgoed. Dat doen we voor zowel actief als passief beheerde beleggingen. Bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders beoordeelt het Fonds de stewardshipactiviteiten en daarvoor zijn richtlijnen opgenomen in het MVB-beleid.

Op de website is meer gedetailleerde informatie over het MVB-beleid te vinden (zie [Maatschappelijk verantwoord beleggen | Philips Pensioenfonds](#)).

Op de pagina [MVB-beleid in het kort | Philips Pensioenfonds](#) staat het document MVB-beleid per beleggingscategorie, hierin laten we hoe het MVB-beleid per beleggingscategorie wordt uitgevoerd.